

אל תפריעו להקב"ה

הרה"ק רבי אהרן מפנינסק קרלין זצוק"ל

עבודה מיוחדת היתה לו לרבינו בנטיעת אמונה ובטחון בלב צאצאיו, לחיות ולהאמין שכל מה שקורה עמנו ועובר עלינו, הכל הוא מידי של אב רחום וחנון, ובידיו אנו נתונים, ואפשר לבקש ממנו הכל. בכל פעם שחשקו בדבר מה, הגם דבר קטן, כמו להצליח במבחן מסויים, או ביחס בין חברים, היה אומר: תתפלל! פון א טאטע בעט מען אלעס - מאבא אפשר לבקש הכל. קשה לך? התפלל! בכך העניק להם רוגע שלוה ושמחה. כך גם היה רגיל על לשונו תדיר: מה יש לכעוס? וכי מישהו יכול להרע לך? מה יש

לדאוג? מישהו יכול לקחת ממך? לאזט זיך פיהרן ווי דער אויבערשטער פיהרט! שטערט איהם נישטי - תרשו לעצמיכם להתנהל מהשי"ת, אל תפריעו לו להנהיג אתכם! - כך השריש ונטע בהם אמונה ובטחון.

זה גם היה סוד השלוה והרוגע שהשריש בבית. כתלי הבית ספגו ונשמו את אורת האמונה העילאית שיקדה בקרבנו. רבינו זרע סביבותיו כי האדם אינו נשאר לבדו אפילו רגע קט, בכל עת ובכל רגע היה אחוד ודבוק בחי העולמים, אינו מאמין בדבר זולתו וכל רגעיו שווים לטובה.

שירת דוד המלך ע"ה "גם שם ידך תנחני ותאחזני ימינך" היתה שירת חייו מבוקר עד ערב. תמיד היה משנן בערגה ובכמיהה: "ואני תמיד עמך אחזת ביד ימיני", בהוסיפו בקדשו: רבש"ע הריני לפניך כאותו ילד קט או עיוור העומד לחצות את הכביש ומתיירא מפני המכוניות השועטות בדרכו, ופונה אל זולתו בבקשה: איני יודע ואיני מסוגל לעבור לבד, בער אני ולא אדע, אחוז נא ביד ימיני, והעבירני בבטחה בדרכי החיים ההומים, אנא רבש"ע בעצתך תנחני".

פעם ראיתו לרבינו מתרפק על אבני הכותל המערבי - מספר הרה"ח רבי אליעזר שור שליט"א - וחוזר ומתחנן שוב ושוב "ואני תמיד עמך, טאטע, אחזת ביד ימיני בעצתך תנחני", וחוזר ומבקש שוב ושוב כחמישים פעמים תוך שפלגי דמעות יורדות מעיניו הטהורות.

מדי בוקר זכו צאצאי רבינו לחזות בחזיון הפלאות, עת היה עומד אחר ברכת התורה ומשנן את דברי רש"י הק' על הכתוב "תמים תהיה עם ה' אלקיך" - התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות, ואז תהיה עמו ולחלקו".

בעת מלחמת המפרץ בשנת תנש"א - מספר כ"ק האדמו"ר מלייפניק הרה"צ ר' נפתלי אלימלך שליט"א: הורה רבינו לבני הבית לעטות את ערכות המגן ומסכות האב"כ, אולם הוא עצמו לא אבה אפילו להיכנס לחדר האטום, אלא ישב והגה בתורה כדרכו ברוגע ובאמונת אומן. גם כשנשמעו הדי התפוצצויות הטילים העיראקיים שנחתו בקרבת מקום והלבבות החסירו פעימה, גם אז לא נראה עליו שום שימי, והמשיך להגות בגמרא בנינוחות ובשלוה. אכן כאשר הבחין בחרדתה של הרבנית תליט"א, השקיט רוחה כי דווקא לעת כזאת שומה להגות בתורה הקדושה, כי בוודאי יש בכוחה להגן ולסוכך יותר מכל דבר אחר.

אכן על מה ראה רבינו לעשות רב? מספר הגה"צ רבי שמעון אברהם גרינפלד שליט"א אב"ד סעמיהאלי חתנו של רבינו כי לימים בעת ששאל את פי רבינו בענין הנהגתו המפליאה באותם הימים כשלבבות הכל חרדו מפני הבאות ואימה נפלה על כולם מאיומו של הצורר העיראקי ימ"ש כשאישי אינו ידע מה ילד יום. השיבו רבינו ברגש ואמר: "הגם אמנם שלבני הבית אכן הוריתי להיכנס לחדר האטום, אך אני כשלעצמי לא הייתי מסוגל לעשות כן". בהסבירו בלהט: "הלא תבין כי מעודי בכל עת שנקלעתי לקשיים ומהמורות במהלך ימי חיי, תמיד הייתי משנן לעצמי את דברי רש"י היוקדים "התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבא עליך קבל בתמימות, ואז תהיה עמו ולחלקו", דברי רש"י אלו חישלו וחיזקו את רוחי בכל זמן, ובכוחם, על כל גל וגל שבא עלי הייתי עובר ומנענע לו בראשי. אכן דברי רש"י הללו נצרבו בנשמתו והפכו לחלק מהווייתו ומציאותו, וכיצד אוכל לעטות מסכות הבל ולהסתגר בחדרים אטומים גם אם באמת צריך לעשות כן".

האמונה והבטחון במחיצת רבינו, מתורגמים היו הלכה למעשה - ממשך הגרש"א שליט"א - ולכן גם לא ראו עליו מעולם ארשת פנים של עצבות וכיוצא בזה. בכל

לעילוי נשמת
הרב אלטר אהרן יצחק
הרשקוביץ זצ"ל
י"ז בטבת תשע"ו

עלות העלוין לשבת
220 ₪ בלבד
בנק דיסקונט סניף 56
חשבון 611353

אסמכתא למייל:
Shuly3910@gmail.com

הפצה: אלעד, הדרה, ירושלים,
בני ברק, פתח תקווה, רחובות,
מודיעין עילית ואחיסמך

העלוין נתרם השבת
להצלחת התורמים ברוחניות ובגשמיות
להצלחה בחינוך הילדים
ולשפע של סיעתא דשמיא

מצב שיהיה, תמיד היה נסוך על פניו ארשת שמחה וטוב לבב, בבחינת 'זיבטחו בך יודעי שמך כי לא עזבת דורשיך ה', שכן תמיד היה מרגיש בקרבת אלוקים, וממילא דאגה מנין, שהרי קרבת אלוקים לי טוב והכל לטובתי, כי כך רצונו, וכל מה דעביד רחמנא לטב עביד. כך היה חוזר ומשנן לעצמו בכל עת, וזה אשר השריש בליבנו האמונה ובטחון עד היום הזה".

גלות ה'חוצפה' ערב ביאת המשיח

הגאון רבי ישראל אליהו וינטרוב זצוק"ל

כתיב את הכל עשה יפה בעתו (קהלת ג'). כל דבר יש לו העת הראוי לו דוקא, וכך הוא סידור סדר הזמנים של ו' אלפי שנים דהוי האי עלמא. שחוק השעה הזו ובדור האחרון דוקא, הוא גם כן בעתו. כשהגיע רב דימי אמר: "ח קללות קילל ישעיה את ישראל ולא נתקררה דעתו עד שאמר להם המקרא הזה, ירהבו הנער בזקן והנקלה בנכבד (חגיגה דף י"ד). והוא מתמיה מאד אטו ישעיה שונא ישראל היה. ובפירושו הגר"א ז"ל למגילת אסתר ביאר מאמרם עפ"י מה שכתוב אגרא דכלה דחוקא. דכל מה שהגלות דוחקת על כנסת ישראל זוהי סיבה למהר גאולתה. ולכך כל הקללות הם לטובתם לקרב הגאולה. ואעפ"כ לא נתקררה דעתו עד שאמר ירהבו הנער בזקן שאז ודאי יבוא משיח, שבעקבות משיח, חוצפה תבוא. וע"ז אמרו 'ונערים פני זקנים ילבינו וזקנים יעמדו מפני נערים' עכ"ד. מבואר מזה שהדיוטא התחתונה של הגלות היא מצב זה, של חוצפא יסגא.

נמצאת למד מתורתו ז"ל שתקופה זו של רשע שהשעה משחקת לו היא ההורדה של כנסת ישראל לדיוטא התחתונה של הגלות, אשר ממילא אח"כ בתום תקופה זו יצמח אור הגאולה. וכמאמרם (ר"ה דף ל"א) אמר רב יהודה בר אידי אמר ר"י: עשר מסעות נסעה שכינה ונגדן גלתה סנהדרין וכו' ומציפורי לטבריה, וטבריה עמוקה מכולן (פירש"י שפלים היו אז מכל המסעות שגלו) שנאמר ושפלת מארץ תדברי. ר"א אומר שש גלויות שנאמר כי השח יושבי מרום קריה נשגבה ישפילנה, ישפילנה עד ארץ, יגיענה עד עפר. א"ר יוחנן ומשם עתידין להגאל שנאמר התנערי מעפר קומי שבי ע"כ.

מבואר מזה ששניות שיעור לירידות של הגלות וכשיגיע עת הירידות אז ממילא יתחיל הניעור מתוך העפר. והגדיר הגר"א ז"ל את תכלית הירידה, אותה תקופה שיהא נמצא בה הרהיבו הנער בזקן. וההורדה לתוך מצב זה היא סיבת מהירות גאולתה דהרי באו תקופות הירידות לידי סיומם.

ודעת לנבון נקל כי דברי הגר"א ז"ל (במאמרנו הקודם) שכתב שבימי הגיעה כנסת ישראל לידי תרווד רקב ומקוים עתה לתחית המתים יעו"ש, הוא משום שהרגיש כבר בדורו פריחת הנגע של ירהבו הנער בזקן ונקלה בנכבד, וממילא כבר הגיעו עד הדיוטא התחתונה שמשם עתידין להגאל. גם מה שהובא בשמו שם על מה שכתוב 'זאתה תשופנו עקב', שזה מוסב ביחוד על תקופה זו הנקראת עקבתא דמשיחא שאז חוצפא יסגא, ועל עקב זו הוי המדובר, ועל כן רבו המתפרצים בו יעו"ש, כלומר שהחוצפא יסגא הוא הנשיכה הממיתה של הנחש. יצירת שעה המשחקת לרשעים היא סם המות לכנסת ישראל ח"ו, כי הרי גם הצדיקים שבה נבלעים בתוכה וכנ"ל שצדיק ממנו בולע. ורק טוב

לפני אלוקים ימלט ממנה כשהוא צדיק גמור, וצדיק באמונתו יחיה. ורק באמונה ברורה ובהירה, ותקיפות הדעת בה, מסוגלים לעבור בשלום בתקופה זו.

אמנם את הכל עשה יפה בעתו. שיצירת שעה זו בסדר זמנים טובה היא לכללות כנסת ישראל, שאז מסתיימת הגלות במהירות, כי הרי הגיעו בזה לדיוטא האחרונה שבה, ומשם מסוגלים לתחית המתים. וממילא הוי פריחת הרשע, והצלחת הרשע בהפלגה דווקא, סיבת דחיקת כנסת ישראל עד אין שיעור וערך כלפי כל ירידותיה לתוך גלות אדום, שהרי כאן דווקא נתקיים "אתה תשופנו עקב". וירדה מטה מטה עד עפר ממש עד שנתחדשו בדור פנים שפלות מאד (וכמאמרם במתני' הנ"ל פני הדור כפני הכלב). ואין לך אסון יותר גדול מזה בשבילה. אבל מ"מ יצירת שעה זו יש בה טובה בשבילה שתוכל לצאת מהגלות במהירות ג"כ כשתסתיים תקופה זו.

יסוד האמונה באופן השכלי

הגאון רבי יוסף צבי ויינר זצוק"ל

יסוד היסודות ושורש האמונה: א. כי יש מציאות עליונה קדומה כל יכולה אשר חידשה ברצונה את כל ההוויות יש מאין. ב. כי מציאות זו יודעת כל הנמצאות והחויות ובכל קורותיהם בעבר הווה ועתיד באופן מוחלט. וזאת על אף הבחירה החפשית שניתנה למין האנושי. ג. כי מציאות זו משגיחה ומנהיגה את כל ההוויות בצדק ומשפט מוחלטים בשכר ועונש, וזאת על אף שנראה לכאורה שצדיק ורע לו רשע וטוב לו.

מציאות זו היא המכונה בפנינו הקדוש ברוך הוא. או בשם הויה רמוז להיות הויה ויהי'. יעויין ברמב"ן בהקדמתו לס' איוב, והיפוכם שורש פורה ראש ולענה היא המקור לכל הכפירות והע"ז שבעולם יעויין ברמב"ן עה"ת שמות י"ג ט"ז.

ויש לדון מדוע נקראת מצוה זו של ידיעת ה' בשם אמונה ולא דעת שהרי כל בר דעת מבין שאי אפשר לבירה בלא מנהיג. כמבואר בבראשית רבה ריש פ' לך לך שהגיע אברהם אבינו להכרה וידיעה זו מתוך התבוננות וחקירה וכ"כ הרמב"ם בהל' ע"ז פ"א הל' ג'. וכמו שכתב בעל החובת הלבבות בשער היחוד שלא יעלה על הדעת שישפוך אדם קסת דיו על נייר חלק ובמקרה יצא ממנו מאמר עיוני באותיות ומילים ואפילו אם יחזור על הנסיון מליון פעם. וכן לא יעלה על הדעת שבמקרה מתוך צירוף מקרים תיבנה משאבה עם גלגלים לשאוב מים מן הבור. וברמח"ל כ' שלא יעלה על הדעת שמתוך צירוף מקרים יבנה שעון משוכלל בעל עשרות גלגלים המחברים זה לזה ומניעים זה את זה בתנועה סיבובית ישרה והפוכה, ובהכרח לומר שיש מי שעשה ובנה אותם במכוון וברצון.

ובוודאי הבריאה המורכבת הנפלאה שלפנינו שלא יתקבל על השכל האנושי שנעשית בעצמה בדרך מקרה. והיינו מאמר הכתוב בתהלים י"ט "השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע", וכן שם "כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננת וכו' ה' אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ". וא"כ מה שייך הגדרת אמונה שהוא בדבר שאינו מוכח שכלית למצווה זו שהיא מוכחת שכלית. מה גם שהכתוב מורה כן להדי' בחובת ידיעת הבורא ככתוב "וידעת היום והשבות אל לבבך

כי ה' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד". דברים ד' ל"ט.

בירור האמונה

הגאון רבי מרדכי גיפטר זצוק"ל

דיברנו על מעלת הלויים - שאף שרק מיעוט בעם ה' חטאו בעגל מ"מ רק הלויים נבחרו. והטעם פי' חז"ל שהם שנענו כאיש אחד לקריאה: מי לה' אלי - שרק הם ראו עצמם "לה", ושאר העם, אף שלא חטאו, אבל לא ראו עצמם מסורים לה'.

וזהו בחינת מאמין ואינו מאמין - שאין האמונה והבטחון ברורים עד כדי לומר שהוא כולו לה' ולית ב' מגרמי' כלום. ובחינת האמונה היא בבירור האמונה, שכל שלא תתברר האמונה יש בו באדם שורש פורה ראש ולענה.

וזהו ענין חטא המרגלים - שנבחרו בשליחותם מפאת שצדיקים היו -מאמינים הם - ולכן נשלחו ע"פ ה', שהסכים ה' למשה כמבואר בחז"ל - ומ"מ אמר שלח לך - שנקראו ע"ש משה, שלא היו ביסודם שלמים באמונתם ובטחונם בה'.

ולכן כשהגיע עת המבחן נתהפכו - דור תהפוכות - בנים לא אמון בס, ולמה הם דור תהפוכות מפני חוסר האמון שבתחלה. ויתכן ששורש הדבר בחטא העגל שרק הלויים נתבררו.

עוד צריך לומר שאלה שנישאו על כנפי נשרים - כאשר ישא איש את בנו - אבל לא נתבררה אצלם האמונה בה' - ובדבר הזה אינכם מאמינים - הושפעו מהטבע, וראו דברים מתוך מבט הטבע.

ולכן כל מה שטענו ותאמרו בשנאת ה' אותנו הוציאנו מארץ מצרים לתת אותנו ביד האמורי להשמידנו - לא ח"ו שאמרו כן כל עם ה' - ואף המרגלים לא אמרו כן, שהרי המכחיש בנבואת משה אין לו חלק לעוה"ב, אלא שהיתה מחלוקת בפירוש המצוה והנבואה שאמנם יביאם ה', אבל עדיין אין ראויים לכך.

אבל התורה הקדושה פירשה דבריהם ומחשבתם כפי פנימיות דקות הלב, שהם עצמם לא הרגישו בו בגלוי, ששם קננה מחשבה של שנאת ה', שכן אמרו לקטניהם, והיינו שבדבריהם לבניהם על ירושת הארץ נמסרה גם מחשבת הלב הבלתי גלוי, אלא שה' יראה ללבב.

ואת אשר עלינו ללמוד מזה - עד כמה צריכים אנו להתייגע בתורה ובמצוות שתהא עבודתנו ברורה ובהירה ואלה העוזבים את ביהמ"ד לחצוב להם בורות נשברים, אין זה אלא מחסרון בירור האמונה, הכל "מלומדה" בלי הסכמה והחלטה בתוקף הבהירות שאמנם כן האמת וא"א אחרת. והרי כל עיקר עבודת ה' יסודה רק בזו הבהירות של אמת, עיין רמב"ם בפ"י מתשובה.

למדונו חז"ל: אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה - ופירשו: זרע להם הקב"ה את התורה ואת המצוות לישראל כדי להנחילם חיי עוה"ב - ויש בקרב כל אחד מישראל זריעת תורה ומצוות שזרע בנו ה'. ותכלית זו הזריעה הוא חיי עוה"ב, וזהו שאנו מודים ומברכים: וחיי עולם נטע בתוכנו, אבל זו הנטיעה והזריעה לא תצא לפועל להצמיח ולעשות פרי אלא בעמלנו אנו, שכפי מה שנתייגע בתורה ומצוות, כן נזכה לבירור האמת, ואז נראה אור.

לתפוצת המייל: shuly3910@gmail.com

מי שמאמין, יזכה לראות

הרב בנימין בירנצוויג שליט"א

סיפר הרב ב.ב., מחשובי אברכי ישיבת 'מיר' בירושלים, שלאחרונה הוא למד הלכות שבת באופן יסודי, ונוכח הוא לדעת כי אי השימוש בחשמל רגיל בשבת, הוא ממש לא חומרא ומהדרין, אלא צורך הלכתי כמעט ברור.

ומשכך התחיל לברר על חברה המתקינה חשמל כשר לשבת על ידי מצברים, כי הוא גר במקום שאין עדיין תשתית של גנרטור שכונתי.

הוא הגיע לסיכום עם חברה, והם דרשו תשלום של 20,000 ₪, אבל מכיוון שאין הפרוטה היתה מצויה בכיסו, ניסה להוריד עלויות, ועשה כמה עבודות באופן פרטי, משך חוטי חשמל מכאן לשם, והצליח להוריד את עלות החיבור והעבודות 18,500 ₪.

הוא הגיע לסיכום על צורת התשלום, שישלם לחברה סך של 10,000 ₪ מיד, וה-8,500 ישלם עוד חודש, בתקווה שיצליח לגייס את הכספים האלו מגמחי"ם ומידידים.

הוא הצליח להשיג הלוואה של 10,000 ₪ לתשלום הראשון, והחברה התקינה לו את מערכת המצברים בבית, ואור החשמל הכשר בשבת, החל להאיר בחמימות גדולה את ביתו.

עבר חודש, ומתקשרים אליו מהחברה, שהגיע זמן הפירעון של התשלום השני בסך 8,500 ₪, והוא מתחיל להרהר מהיכן יצליח להשיג סכום זה, כשהוא צריך כבר במקביל להחזיר את ההלוואה של התשלום הראשון.

הוא מתקשר לבנק ומברר את היתרה שיש לו, ואמרו לו שיש לו 3015 ₪ בלבד. והנה באותו שבוע קרה נס ראשון, והנהלת ישיבת מיר הודיעה שנכנס לחשבון אברכי הישיבה תשלום של שלושה חודשים אחרונים שלא שולמו, בסך 5750 ש"ח, והיתרה בחשבון האברך הגיעה 8765 ₪.

הוא מתקשר לבנק, ומבקש לעשות העברה מיידית של 8500 ₪ לחשבון החברה המתקינה, ונשאר לו ביתרה 265 ₪, כשהוא מהרהר בנס שקרה לו, שהצליח לעמוד בתשלום השני בזמן כפי שהתחייב.

ואז הגיע הנס השני: באותו שבוע הוא רואה מודעה בישיבת מיר, כי בחסדי ה' בתרומת נדיבי עם, הצליחה הנהלת הישיבה לגייס סכום כסף גדול, והיא שמחה להודיע שישולמו לאברכי הישיבה כל החובות של חודשים אייר סיון תמוז תשע"ט!!! ובהם תשלומי המבצנים, ושמירת הסדרים והחבורות, שנעשו על ידי האברכים לפני שנתיים!!! ועליהם לגשת למשרדי הישיבה לקבל התשלומים...

האברך צועד בשמחה למשרד הישיבה, והנה מופיע שמו במחשב, ועולה שמגיע לו על החוב הזה משנת תשע"ט סכום של 12,750 ₪!!!! עוד הוא מהרהר בליבו על הזכיה העצומה, ויוצא לו ששני תשלומים אלו ששולמו בשבוע זה, הגיעו הסכום ל-18,500 ₪ בדיוק כסכום שעלתה לו התקנת המצברים לחשמל כשר לכבוד השבת!!! כאשר מיד הוא הלך לידידו שהלווה לו את ה-10,000 ₪ של התשלום הראשון ופרעם בשמחה גדולה!

מלבד השמחה הגדולה, שהצליח לשלם את החוב שהתחייב בזמן וההודאה הגדולה לה' יתברך, הרי שמחתו גדלה וגאתה, בראותו כי זכה במו עיניו לראות הבטחת התורה הקדושה, כי השבת מקור הברכה, ונאמן ה' לשלם שכר לשומרי השבת

בהידור! ומה שאמר הקב"ה 'ולו עלי בני' זו מציאות המתקיימת!
יש לזכור! מי שמהדר בשמירת השבת, ומאמין באמונה שלימה כי השבת מקור הברכה, ומשמירתה והידורה לא מפסידים כלום – אמור הקב"ה 'ולו עלי בני' – תלו ואני פורע לכם, מי שבאמת מאמין בזה יזכה לראות בהבטחת הבורא "אני ה' – נאמן לשלם שכר לשומרי השבת!"

מתי תהיה הגאולה השלמה?

הרב ישראל יצחק חסידה זצ"ל

כתוב בנביא ירמיהו (הפטרה לפרשת מטות) "ויהי דבר ה' אלי לאמר מה אתה ראה ירמיהו ואמר מקל שקד אני רואה".
'מה אתה רואה ירמיהו, הזכרת שמו כאן נראה כמיותר? מסביר הגאון רבי עוזיאל מייזליש זצוק"ל בספרו תפארת עוזיאל: הנה אמרו חז"ל: זכו אחישנה, לא זכו בעתה. וזה הכוונה, באומרו: "ירמיהו" ירם יהו. היינו: השלש ראשונות, נתרוממו ונפרדו מה' האחרונה של שם הוי"ה ב"ה בעת הגלות. שאל אותו השי"ת: "מה אתה רואה" תיקון לזה, שיושלם השם במילואו ותהיה הגאולה? ואומר "מקל שקד אני רואה". ענה לו השי"ת: "היטבת לראות כי שוקד אני על דברי לעשותם" היינו: שתהיה בחינת "אחישנה" וישראל יהיו בחינת: זכו. כאשר שאל אותו השם יתברך "שנית" לא הזכיר כבר שמו, אלא "מה אתה רואה" על זה ענה: "סיר נפוח אני רואה ופניו מפני צפונה". היינו: הגלות נמשכת זמן רב וזמנו צפון ונעלם "מפני", "ויאמר ה' אלי מצפון תפתח הרעה וגו'", היינו: עד שאעביר הרעה והקליפות מן הארץ, והרע יהפך לטוב. אז תהיה הגאולה השלמה.

אין מזל לישראל

הרב מנחם שוורץ שליט"א

הגמרא בשבת (קנ"א) אמר רבי יהודה אמר רב: מניין ש"אין מזל לישראל"? שנאמר: "ויוצא אותו החוצה". מה פשר הוצאה זו? אמר אברהם לפני הקדוש ברוך: הוא רבונו של עולם, "בן ביתי יורש אותי!" השיבו הקדוש ברוך הוא לאברהם: "לא ירשך זה כי אם אשר יצא ממעריך הוא ירשך". אמר אברהם לפניו: רבונו של עולם, הסתכלתי באיצטגנינות וראיתי שאיני ראוי להוליד בן.
אמר לו הקדוש ברוך הוא לאברהם: צא מאיצטגנינות שלך! שאין מזל לישראל. מה ראית שהבנת בדעתך שאינך ראוי להוליד, כיון שראית את המזל שלך, כוכב 'צדק', שהוא עומד בצד מערב, וזהו מקום צונן שאינו ראוי להוליד. אני מחזיר את 'צדק' ומעמידו בצד מזרח שהוא מקום חם, וזהו שכתוב (ישעיה מא, ב): "מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו" – הקדוש ברוך הוא קרא ל'צדק' בשביל אברהם ואמר לו שיעמוד במזרח. זה ו'ויוצא אותו החוצה" – צא מחוכמת המזלות, כי "אין מזל לישראל!"
מהו הפירוש של "אין מזל לישראל"? אכן כן, הנהגת העולם נמסרה בידי המזלות, אבל על ידי תפילה וצדקה וזכויות ישתנה המזל לטובה!

למדנו, שהנהגת כלל ישראל בעולם אינה תלויה בטבע העולם. טבע העולם מונהג כפי המזלות הממונים על העולם, אבל אברהם אבינו זרעו אינם

מונהגים על ידי המזלות. ואדרבה, לפי הנהגת המזלות אברהם אינו יולד! לפי התנהלות העולם בדרכי הטבע אין קיום לכלל ישראל! אולם, האימפריות נעלמו, הגדולים והחזקים נכחדו, ועם ישראל חי וקיים, כי הוא למעלה מהמזלות! למעלה מדרכי הטבע!

סגולת 'אין עוד מלבדו' למי מועילה?

הגאון רבי יעקב סטפנסקי זצוק"ל

איתא בגמ' (חולין ז, ב) נאמר בתורה (דברים ד, לה): "אין עוד מלבדו. אמר רבי חנינא: ואפילו כשפים. [כלומר, אפילו כשפים אינם יכולים להריע לאדם שלא גזר עליו הקב"ה ליענש].
היא איתתא [- היתה פעם אשה], דהות קא מהדרא למישקל עפרא [- שהיתה טורחת ליטול עפר] מתותיה ברעיה דרבי חנינא [- מתחת רגליו של רבי חנינא, בלא ידיעתו, כדי להמיתו בכשפים]. כאשר הרגיש בכך רבי חנינא, אמר לה: שקולי [- טלי את העפר], לא מסתיעא מילתיך [- כי בין כך לא תצליחי במזימתך]. שהרי כתוב אין עוד מלבדו.
מקשה הגמרא: והאמר רבי יוחנן: למה נקרא שמן של כוחות הכישוף "כשפים"? מפני שמכחישין פמליא של מעלה [- שסותרים את גזירת בית דין של מעלה]. עונה הגמרא: שאני [- שונה הוא רבי חנינא], דנפישא זכותיה [- שזכותו גדולה ולכן הוענקה לו הגנה מיוחדת מן השמים].
ועוד אמר רבי חנינא: אין אדם נוקף (מקבל מכה) אצבעו בעולם מלמטה, אלא אם כן מכריזין עליו בשמים מלמעלה, שנאמר (תהלים לז, כג): "מה' מצעדי גבר כוננו - צעדי הגבר מכוונים על ידי ה'".

והנה הגאון רבינו חיים מוואלזין זצ"ל בנפש החיים (שער ד') הביא את המעשה של רבי חנינא, ופירש שם שמה שאמרו "שאני ר' חנינא", אין הפירוש בזה שהוא בטח בזכויותיו, אלא שידע ושיער בנפשו שזאת האמונה קבועה בלבו ש"אין עוד מלבדו" יתברך, ושאינ שום כח כלל וכלל, והדביק עצמו בקדושת מחשבתו לבעל הכוחות כולם וכו', ושאינ שום שליטה וכו' אחר כלל וכו', עיי"ש כל האריכות בדבריו.

ומבואר מדבריו חידוש, שכתב "והדביק עצמו בקדושת מחשבתו לבעל הכוחות כולם", והיינו שלא זו בלבד שצריך שיהא האדם במדרגה זו להאמין ש"אין עוד מלבדו" כדי שתועיל לו להינצל, אלא גם צריך להדבק במחשבה זו באותו הזמן כדי להנצל. ולכאורה צריך להבין איך מחדש הגר"ח מוולוז'ין דבר כזה?
ועוד שלפי פירושו מבואר שצריך שיהיה במדרגה זו להאמין שאין עוד מלבדו בכדי להינצל, והיכן מצינו תנאי זה, הרי בפסוק כתיב בדרך סתמא ש"אין עוד מלבדו". ובאמת כן מבואר בגמ' שם שעכ"פ אין זה מועיל לכל אדם, ורק למי שיש לו זכויות מרובות ולאיזה דרך שנפרש תירוץ הגמ' צריך ביאור בדברי הגמרא..

ולכאורה צריך לומר, שהמקור לזה הוא מהפסוק עצמו, שבהתחלה כתוב "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים", והפירוש הוא שרק מי שמכיר ענין זה, אז שייך אצלו המשך הפסוק "אין עוד מלבדו", שינצל בזה מכל דבר.

אבל עדיין צ"ב מאי שכתב שם שצריך להתדבק במחשבה זו באותה העת, ולא מספיק במה שהוא במדרגה זו, ועיין שם היטב.